

Asia: VN/34874/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntien varautumisen yleistä ohjausta ja seurantaa koskevasta muutosehdotuksesta (10 §)

Humppilan kunta pitää tärkeänä, että kuntalainsäädäntöä kehitetään vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön tarpeita ja että kunnan toiminnan läpinäkyvyys sekä asukkaiden osallistumismahdollisuudet säilyvät vahvoina. Lakiesityksessä on useita teknisiä ja yhdenmukaistavia muutoksia, jotka ovat perusteltuja eikä niillä ole vaikutuksia kunnalliseen itsehallintoon. Tällaisia ovat esimerkiksi nuoriso-, vanhus- ja vammaisneuvoston asemaa koskevat täsmennykset sekä kirjanpitoon ja tilintarkastukseen liittyvät tekniset korjaukset.

Esityksessä on kuitenkin kohtia, jotka voivat kaventaa kunnallista itsehallintoa. Merkittävin näistä liittyy 10 §:ään, jonka mukaan valtiovarainministeriölle annettaisiin uusi tehtävä vastata kuntien toiminnan ja talouden varautumisen yleisestä ohjauksesta ja seurannasta. Muutos laajentaa valtion ohjausvaltaa kuntien sisäisiin hallinto- ja varautumisjärjestelyihin tavalla, jonka laajuutta ja oikeudellisia vaikutuksia lakiesityksessä ei riittävästi kuvata. Tämä voi käytännössä johtaa siihen, että kunnille annetaan sitovia valtakunnallisia ohjeita tai määräyksiä sellaisista tehtävistä, jotka ovat perinteisesti kuuluneet kunnallisen itsehallinnon ytimeen.

Näkemyksenne vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta ja vanhusneuvoston nimeämistä koskevista muutosehdotuksista (26-28 §)

-

Näkemyksenne konserniohjetta koskevasta muutosehdotuksesta (47 §)

Toinen itsehallintoa koskeva havainto liittyy 47 §:ään, jossa konserniohjeiden sisältöä laajennetaan siten, että kunnan tulee ohjata tytäryhteisöjen valmiussuunnittelua ja varautumista sekä sovittaa ne yhteen kuntakonsernin tasolla. Vaikka muutos voi parantaa kokonaisuuden hallintaa, se lisää velvoitteita ja voi rajoittaa tytäryhteisöjen operatiivista liikkumavaraa. Kunnat tarvitsevat jatkovalmistelussa täsmennyksiä siitä, missä määrin valtion ohjaus ulottuu tähän kokonaisuuteen ja mitkä ovat kuntakonsernin omaa päätösvaltaa edellyttäviä ratkaisuja.

Näkemyksenne kirjanpitoa ja toimintakertomusta koskevista muutosehdotuksista (112 ja 115 §)

-

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

-

Muut huomionne esitysluonnoksesta

Lakiesityksessä ehdotetaan lisäksi tarkennuksia erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn (118 §). Tunnuslukujen laskentaa tiukennetaan esimerkiksi sillä, että vuosikate lasketaan ilman harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta. Muutos voi lisätä arviointimenettelyyn joutuvien kuntien määrää. Arviointimenettely on merkittävä poikkeus kunnalliseen itsehallintoon, koska sen aikana valtiolla on oikeus puuttua kunnan taloudenpitoon. Tämän vuoksi esityksessä tulisi arvioida tarkemmin erityisesti pienten kuntien asemaa ja sitä, onko laskentaperusteiden kiristäminen tarkoituksenmukaista.

Humppilan kunta katsoo, että lakiesityksen tavoitteet ovat yleisesti kannatettavia, mutta yksittäiset muutokset ja erityisesti varautumisen ohjausta koskevat pykälät edellyttävät jatkovalmistelussa täsmentämistä, jotta itsehallinto säilyy perustuslain edellyttämällä tavalla.

Ylikännö Minna
Humppilan kunta - Kunnanhallitus